

*Бенедик Ю.Ю., здобувач, викладач-стажист кафедри фінансів
м. Остроз, Національний університет «Острозька академія»*

ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ

Сьогодні відповідно до міжнародних критеріїв вища освіта є рентабельною галуззю, проте, це не означає, що вона повинна самостійно та в повному обсязі фінансувати свій розвиток і вносити певну частку до державного бюджету. Освіта робить це опосередковано, через свій продукт – навчання та підготовку висококваліфікованих фахівців. Відповідно до оцінки експертів 56 % ВВП в кожній державі створюють працівники, які здобули саме вищу освіту [1, с. 87].

Послуги із здобуття вищої освіти в більшості країн світу надають державні вищі навчальні заклади, діяльність яких фінансується як за рахунок коштів державного бюджету, так і юридичних та фізичних осіб, або додатково наданих ДВНЗ послуг. Проте, сьогодні, наша держава не в змозі забезпечити повноцінне фінансування вищої освіти, на яку спрямовує близько 45 % від необхідного обсягу. Тому решта 55 % бюджету вищої освіти фінансується за рахунок громадян, які її здобувають. Хоча, для порівняння, дана частка у Канаді становить 11 %, у Великобританії – 12 %, у США – 14 %. Однак держава при цьому надає фінансову підтримку студентам, шляхом прямого (стипендії, гранти), та непрямого (ваучерне фінансування, позики, податкові навчальні кредити, пільгові кредити, страхування) фінансування, що посилює конкуренцію між ДВНЗ за залучення студентів.

У багатьох країнах світу тип фінансування вищої освіти (з державного бюджету чи за рахунок фізичних і юридичних осіб) залежить від ролі ДВНЗ в даному процесі. Так, в Португалії та Ірландії тип фінансування визначає політична більшість, яка перебуває при владі. В Австралії з 1989 р. студенти фінансують 20 % повної вартості освіти. Такий тип використовується також у

Шотландії, в якій з 2001 р. введена відстрочка оплати навчання до моменту закінчення ВНЗ. У Німеччині оплата за навчання не стягується, проте студенти вносять незначні суми за користування соціальною інфраструктурою й суспільним транспортом. В Італії, поряд із платою за навчання, студенти повинні також платити регіональний податок за «право на навчання»[4, с.131-134].

Фінансування ДВНЗ відрізняються в різних країнах світу і здійснюється по одному з трьох критеріїв, які залежать від рівня розвитку цих країн (рис.1).

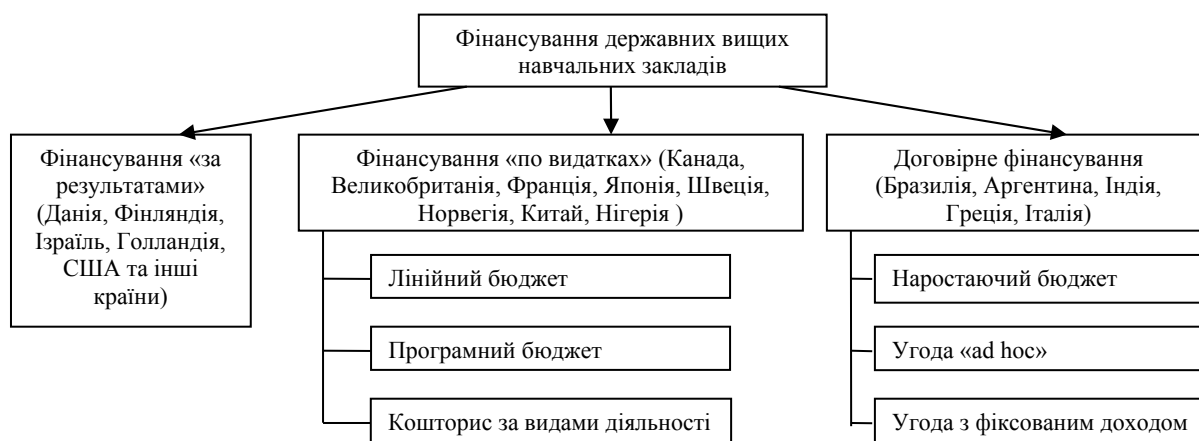

Рис.1. Методи здійснення прямого фінансування ДВНЗ в різних країнах [2, с. 63–65, 3].

Отже, в Україні з метою покращення фінансування ДВНЗ на основі використання зарубіжного досвіду, варто застосовувати фінансування «за результатами», адже справедливо, коли держава в більшій мірі фінансуватиме ДВНЗ, які продукують конкурентоспроможного фахівця на ринку праці та є фінансово стійкими; удосконалення методу фінансування «по видатках» та договірного фінансування; залучення грантів та спонсорської підтримки, популяризацію меценатства, кредитування ВНЗ і студентів, а також збільшення можливості ДВНЗ до самофінансування за рахунок надання додаткових послуг.

Список використаних джерел

1. Бескид Й. Фінансовий механізм вищої школи в умовах ринку // Фінанси України. – 2003. - № 8. – С.103-106.
2. Боголіб Т.М. Фінансове забезпечення розвитку вищої освіти і науки в трансформаційний період: монографія. – К.: Міленіум, 2006. – 506 с.
3. Болонський В. Вища освіта України на рубежі тисячоліть. Проблеми глобалізації та інтернаціоналізації. – К., 1998. – 227 с.
4. Салила С.Я. Фінансове забезпечення вищої освіти: монографія. – Запоріжжя: ЗЦНТЕІ, 2007 – 252 с.